

Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
Навчально-науковий педагогічний інституту
імені В. О. Сухомлинського
Кафедра початкової освіти

2025

№ 14

МЕТОДИЧНИЙ ВІСНИК КАФЕДРИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

***«ПОЧАТКОВА ОСВІТА: СУЧАСНІ
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»***

МИКОЛАЇВ
2025

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА**

**Навчально-науковий педагогічний інституту
імені В. О. Сухомлинського**

Кафедра початкової освіти

МЕТОДИЧНИЙ ВІСНИК КАФЕДРИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

ВИПУСК 14

Початкова освіта: сучасні перспективи розвитку

**Матеріали з проблем початкової освіти, вищої освіти і науки
(м. Миколаїв, Україна, 2025 р.)**

**МИКОЛАЇВ
2025**

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (протокол № 6 від 15.05.2025 р.).

Редактор (заг.):

Якименко С. І. – д. пед.н., проф., завідувачка кафедри початкової освіти Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського

Редакційна колегія:

Білявська Т. М. – к.філ.н., доц., доцентка кафедри початкової освіти Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського

Бреславська Г.Б. – к.пед.н., доцентка кафедри початкової освіти Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського

Михальченко Н. В. – к.психол.н., доц., професорка кафедри початкової освіти Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського

Тимченко А. А. – к.пед.н., доц., доцентка кафедри початкової освіти Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського

Філімонова Т. В. – к.пед.н., доц., доцентка кафедри початкової освіти Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського

Відповідальна за випуск:

Філімонова Т. В. – к.пед.н., доц., доцентка кафедри початкової освіти Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського

Рецензенти:

С. С. Вітвіцька, докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри професійно-педагогічної спеціальної освіти, андрагогіки та управління Житомирського державного університету імені Івані Франка

Т. С. Зорочкіна, докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри початкової освіти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

«Методичний вісник» – журнал, спрямований на інформування населення про розвиток інноваційних педагогічних систем в освіті (свідомство про Державну реєстрацію друкованих засобів масової інформації. – Серія МК № 564-60/Р від 25.01.2008 р.; засновник – Білюк О. Г.)

М-54 Початкова освіта: сучасні перспективи розвитку: Матеріали з проблем початкової освіти, вищої освіти і науки (м. Миколаїв, Україна, 2025 року). *Методичний вісник* кафедри початкової освіти / за заг. ред. д.пед.н., проф. С. І. Якименко. Випуск 14. Миколаїв: Національний університету кораблебудування імені адмірала Макарова, 2025. 137 с. (Електронний збірник)

До збірника ввійшли матеріали науковців та студентів ЗВО з проблем вищої освіти і науки, сучасних перспектив розвитку початкової освіти. Основна тематика доповідей відповідає напряму роботи кафедри Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського; напрацюванням з професійної підготовки вчителів початкових класів ЗЗСО, спрямованості на розвиток особистості здобувачів початкової освіти у Новій українській школі.

<i>Димченко Вероніка</i>	
ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	36
<i>Думанська Антоніна</i>	
ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	40
<i>Зарєчна Інна</i>	
МОДЕЛІ ІНТЕГРАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ЗМІСТУ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЦІЛІСНОГО СВІТОГЛЯДУ В ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	44
<i>Ігошина Наталя</i>	
ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	47
<i>Калініченко Юлія</i>	
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЯКІСНОЇ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТЬНЬОГО ПЕДАГОГА ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	49
<i>Карпенко Ангеліна</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГІВ ДО РОБОТИ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ	52
<i>Кірюхіна Вікторія</i>	
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ОСНОВА ГРОМАДЯНСЬКОЇ СВІДОМОСТІ	55
<i>Ковальчук Наталія</i>	
ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ВИХОВНОЇ РОБОТИ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ	59
<i>Крюковська Аліна</i>	
ПРОЄКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПАТРІОТИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТІВ: СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ	61
<i>Левенко Марина</i>	
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	65

Гуманістично орієнтований і технологічно обґрунтований навчальний процес закладає основи для особистісного та професійного вдосконалення педагогів упродовж життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біда О. І. Формування професійної готовності майбутнього педагога до виховної діяльності. Педагогічні науки. 2012. № 50. С. 23–27.
2. Болотова А. К. Підготовка майбутнього педагога до професійної діяльності: теоретичні засади. Київ: Освіта, 2010. 240 с.
3. Євтух М.Б., Волощук І.С. Забезпечення якісної вищої освіти – важлива умова інноваційного розвитку держави і суспільства // Педагогіка і психологія №1, 2008, 72 с.
4. Кушнір Н. О., Шакотько В. В., «Підготовка вчителя початкової освіти і виклики нової української школи», Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки, №39, с.92-99, 2019: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2019_1_13. Дата звернення: Січень 24, 2020.
5. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи. Київ: Генеза, 2011. 376
6. Савченко О.Я., Система неперервної освіти : здобутки, пошуки, проблеми. Чернівці: «Митець», 1996. 152 с

Ангеліна КАРПЕНКО,

*здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки*

Науковий керівник: Наталія МИХАЛЬЧЕНКО,

*к. психол. н., доц., професорка кафедри початкової освіти
Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського,
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГІВ ДО РОБОТИ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ

Під поняття екстремальні умови підпадають ситуації, які несуть вітальну загрозу для людей. Крім того, такі умови чинять вплив на людські організми на психічному та фізіологічному рівні, вимагаючи їх змін для адаптації під певну ситуацію з метою виживання та переживання цих складних умов, оскільки є

необхідність в забезпеченні функціонування організму в умовах, що виходять за межі норми.

Важливо підкреслити, що в перелік екстремальних умов входять не лише спровоковані зовнішніми факторами ситуації (техногенні, природні, хімічні, мікрокліматичні тощо), але й виникаючі в сучасному світі стрімко змінювані вимоги труда. Швидкий темп роботи, дефіцит часу, брак інформації можуть виникати не лише під час бойових дій, стихійних лих та подібних ситуаціях, але і під час забезпечення діяльності, виконання трудових зобов'язань в прогресивних професіях, які виникли внаслідок науково-технічного прогресу, адже робота в офісі також передбачає виникнення форс-мажорних ситуацій, які, в свою чергу, потребують мобілізації фізіологічних та психічних сил організму для успішного виконання задач [1].

Вченими досліджено що діяльність людини в екстремальних умовах реалізується за допомогою значних фізіологічних змін, що спрямовані на адаптацію та виживання, а саме короткочасними реакціями на стрес та довгостроковими адаптаційними процесами.

Більш того, діяльність в екстремальних умовах вимагає формування певного психологічного портрету особистості. Людина, що діє в екстремальних умовах мусить мати достатньо високий рівень стресостійкості, який передбачає уміння зберігати самоконтроль та ефективно функціонувати під тиском. Це забезпечує низький рівень тривожності, а отже збереження когнітивних функцій, здатність критично мислити, зосереджуватися на важливих деталях, швидко приймати рішення в умовах невизначеності та високого ризику. Здатність швидко відновлюватися після стресу безперечно є сильною стороною індивіда в даному випадку [2].

Підготовка психолога до роботи в екстремальних умовах є надзвичайно важливим аспектом професійної підготовки, враховуючи специфіку роботи в таких сферах, як Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС), Збройні Сили України (ЗСУ), авіація, медичні заклади. Професіонали в цих галузях стикаються з високим рівнем стресу, неочікуваними ситуаціями та рішеннями, які приймаються в останню хвилину. Ця справа вимагає не тільки глибоких теоретичних знань, а й обґрунтованих практичних навичок.

У підготовці психологів для екстрених служб особлива увага приділяється розвитку психологічної готовності до дій у надзвичайних ситуаціях. Останнє передбачає набуття навичок стресостійкості та здатність робити своєчасну оцінку, надаючи негайну психологічну підтримку жертвам. Навчальні плани базуються на вивченні методів стабілізації емоційного стану, надання консультацій у кризових ситуаціях, а також роботи з різними групами населення під час катастрофи. Практика базується на відповідних життєвих

сценаріях виникнення надзвичайної ситуації, за допомогою яких вони опановують дії відповідним чином у безпечному навчальному середовищі [4].

Для психологів, які готуються до військової служби, важливими аспектами є формування навичок для підняття бойового духу військовослужбовців, профілактики стресів та реабілітації після бойових дій. Програма навчання включає вивчення особливостей психологічного відбору, адаптації до військової служби, методики підвищення стресостійкості, роботу з посттравматичними стресовими розладами. Практика проводиться у військових частинах та госпіталях. Тут учні працюють безпосередньо з військовими під керівництвом досвідчених наставників.

Програма підготовки авіаційного психолога в основному спрямована на вивчення специфіки діяльності льотного складу, диспетчерів і обслуговуючого персоналу. Основний акцент зроблено на розвитку навичок оцінки психофізіологічного стану, а також на профілактиці професійного вигорання та допомозі в авіаційній пригоді. Первинну практику студенти проходять в авіаційних компаніях та в аеропорту, де знайомляться з реальною роботою авіаційних спеціалістів [3].

У медичних установах роль психолога зосереджена на взаємодії пацієнтів і медичного персоналу. Компетенції розвиваються в галузі клінічної психології, психології консультування пацієнтів із хронічними та гострими станами, підтримки родичів, профілактики емоційного виснаження медичного персоналу. Практика проходить у лікарні, реабілітаційному центрі та поліклініці в рамках міждисциплінарної командної роботи.

Тому підготовка психолога до роботи в екстремальних умовах повинна базуватися на комплексному підході, який поєднує глибокі теоретичні знання з насиченою практичною підготовкою безпосередньо в умовах роботи. Тільки це може забезпечити формування вміння фахівців ефективно діяти в стресовій ситуації та надавати кваліфіковану допомогу тим, хто її потребує.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондар Г. Психологічні особливості діяльності у представників ризикованих професій. Психологічна теорія і технологія навчання. Актуальні проблеми психології. 2008. Т. 8, № 5. URL: <https://www.newlearning.org.ua/sites/default/files/praci/zbirnyk-2008/2.htm>. (дата звернення: 24.04.2025).
2. Коваль І. С. Психологічна готовність рятувальників: мотиваційний компонент. Наукові праці ЛДУБЖД. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/10996/1/Психологічна%20готовність.pdf>. (дата звернення: 24.04.2025).

3. Ковалькова Л. Особливості професійної діяльності психолога в авіаційній галузі. Наукові праці Університету «КРОК». URL: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/statti/kovalkova_0007.doc (дата звернення: 24.04.2025).

4. Шклярчук А. З. Формування вольових якостей у професійно-екстремальній діяльності. Особистість в екстремальних умовах : Матеріали ІХ Всеукр. науково-практ. конф., м. м. Львів, 17 трав. 2019 р. С. 63. URL: https://conf.ldubgd.edu.ua/documents/Zbirnyk_osobystist.pdf. (дата звернення: 24.04.2025).

Вікторія КІРЮХІНА,

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 013 Початкова освіта*

Науковий керівник: Ганна БРЕСЛАВСЬКА,

к. пед. н., доц., доцентка кафедри початкової освіти

*Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського,
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова*

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ОСНОВА ГРОМАДЯНСЬКОЇ СВІДОМОСТІ

Україна перебуває на шляху масштабних змін, коли головною метою держави постає формування єдиної нації. Сьогодні важливим завданням усіх закладів освіти є створення умов, за яких діти дізнаватимуться більше про історію свого народу, свій рідний край, відчуватимуть гордість за нього, будуть готові його захистити, цінуватимуть традиції і звичаї українського народу, підтримуватимуть взаємозв'язок між поколіннями, будуть прагнути до розвитку своєї країни, дбатимуть про розквіт культури, шанобливо ставитимуться до історичних здобутків. З огляду на це набуває особливої актуальності проблема формування національної свідомості на основі патріотичного виховання [1].

Національно-патріотичне виховання молодших школярів є невід'ємною складовою сучасної української освіти, адже сприяє становленню національної ідентичності, формуванню громадянської свідомості та відповідального ставлення до майбутнього держави. Відповідно до Концепції «Нова українська школа», одним із ключових напрямів освітнього процесу є виховання